

Vergaderjaar 1983–1984

15 417

Verlaging van de leeftijd waarop volgens het Burgerlijk Wetboek de meerderjarigheid wordt bereikt tot achttien jaren en wijziging in verband daarmee van het Burgerlijk Wetboek, het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering en de Algemene Bijstandswet

Nr. 12

DERDE NOTA VAN WIJZIGING

Ontvangen 26 juli 1984

Het gewijzigd voorstel van wet wordt als volgt gewijzigd:

A. In artikel II, onderdeel G, komt het eerste lid van artikel 395b als volgt te luiden:

1. Heeft de rechter het bedrag bepaald, dat een ouder of stiefouder dan wel de vader van een onwettig niet-erkend kind ter zake van de verzorging en opvoeding van zijn minderjarig kind of stiefkind aan de raad voor de kindbescherming moet betalen en is deze verplichting tot aan het meerderjarig worden van het kind van kracht geweest, dan geldt met ingang van dit tijdstip de rechterlijke beslissing als een tot bepaling van het bedrag ter zake van levensonderhoud en studie als in artikel 395a van dit boek bedoeld en dient dit aan de raad voor de kindbescherming te worden betaald.

In het tweede lid wordt de zinsnede «uitkeren en de maatregel is geëindigd door de meerderjarigheid van het kind» vervangen door: uitkeren.

Aan het artikel worden een derde, vierde en vijfde lid toegevoegd, luidende:

3. De raad voor de kindbescherming draagt zorg, dat de gelden die hem krachtens dit artikel worden uitgekeerd, aan het kind worden uitbetaald.

4. Voor de toepassing van dit artikel is bevoegd de raad voor de kindbescherming die laatstelijk voor het meerderjarig worden van het kind overeenkomstig artikel 239 van dit boek bevoegd was op te treden. Deze raad kan ook wijziging van het bedrag dat is verschuldigd ter zake van levensonderhoud en studie verzoeken.

5. In afwijking van het eerste en tweede lid is het bedrag aan het kind verschuldigd en dient dit ook aan hem te worden betaald, indien het kind aan de raad voor de kindbescherming schriftelijk heeft medegedeeld van optreden van deze laatste volledig af te zien.

B. Voor de huidige tekst van artikel VII wordt het cijfer «1», geplaatst. In het eerste lid wordt de zinsnede «uiterste wilsbeschikkingen van personen voor het in werking treden van deze wet overleden» vervangen door: uiterste wilsbeschikkingen voor het in werking treden van deze wet gemaakt.

Aan het artikel wordt een tweede lid toegevoegd, luidende:

2. Wanneer echter in overeenkomsten voor het in werking treden van deze wet aangegaan of in uiterste wilsbeschikkingen voor het in werking treden van deze wet gemaakt, de uitoefening van enig recht of de nakoming van enige verplichting afhankelijk is gesteld van de voorwaarde of de termijn waarop hetzij iemand de leeftijd van eenentwintig jaren zal hebben bereikt hetzij eerder meerderjarig is geworden, wordt het tijdstip waarop de meerderjarigheid wordt bereikt, bepaald volgens artikel 233 van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek, zoals dat zal luiden na het in werking treden van deze wet.

Toelichting

In de heden ingezonden nota naar aanleiding van het eindverslag inzake wetsontwerp 15974, houdende wijziging van de Beginselenwet voor de kindbescherming en andere wetten in verband met de verlaging van de leeftijd waarop volgens het Burgerlijk Wetboek de meerderjarigheid wordt bereikt tot achttien jaar, is een wijziging van het indertijd voorgestelde artikel 395b van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek aangekondigd.

Volgens artikel 395b zal een rechterlijke beslissing waarbij ten tijde van de minderjarigheid van het kind het bedrag is bepaald dat een ouder terzake van de verzorging en opvoeding aan de raad voor de kindbescherming moet betalen, vanaf het meerderjarig worden van het kind gelden als een beslissing tot bepaling van het bedrag ter zake van levensonderhoud en studie in de zin van het nieuwe artikel 395a Boek 1 BW. Dit bedrag zou vanaf dit tijdstip verschuldigd zijn aan het kind en dan ook aan het kind moeten worden betaald. In genoemde nota naar aanleiding van het eindverslag inzake wetsontwerp 15974 heb ik aangegeven waarom, anders dan in de destijds voorgestelde opzet, de raad voor de kindbescherming in de hier bedoelde gevallen in beginsel het inningsorgaan ook gedurende de meerderjarigheid van het betrokken kind moet blijven.

Het gewijzigde eerste lid van artikel 395b bevat thans het principe volgens welke een gedurende de minderjarigheid door de rechter ten behoeve van het kind in het leven geroepen onderhoudstitel, ook vanaf diens meerderjarig worden van kracht kan blijven: de rechterlijke beslissing geldt voortaan als tot stand gebracht met toepassing van het nieuwe artikel 395a. De wijziging van de eerste vermelding van (rechterlijke) «beslissing» in «verplichting» beoogt slechts buiten twijfel te stellen dat, ook indien het bedrag van de periodieke uitkering tot voorziening in de kosten van verzorging en opvoeding, of ter bestrijding van de kosten van een maatregel van kindbescherming, gedurende de minderjarigheid nog is gewijzigd, de rechterlijke beslissing wordt omgezet in een beslissing op de voet van artikel 395a. Voorwaarde voor die omzetting is alleen dat de ouders op grond van een rechterlijke beslissing tot aan het meerderjarig worden van hun kind een onderhoudsbijdrage aan de raad voor de kindbescherming dienden te betalen, dan wel een bijdrage ter bestrijding van de kosten van een met betrekking tot het kind getroffen maatregel van kindbescherming aan de raad dienden te voldoen. Ten einde ook dit laatste duidelijker tot uitdrukking te doen komen, is nog een wijziging van het slotgedeelte van het tweede lid van artikel 395b voorgesteld.

Volgens het eerste lid van artikel 395b zal de onderhoudsbijdrage (thans het bedrag voor levensonderhoud en studie op de voet van artikel 395a) ook vanaf het meerderjarig worden van het kind aan de raad voor de kindbescherming moeten worden betaald, hetgeen meebrengt dat uitsluitend de raad voor de kindbescherming de rechterlijke beslissing kan executeren, zo nodig met toepassing van het middel van vereenvoudigd loonbeslag van artikel 479g van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering. Welke raad voor de kindbescherming dit is, wordt bepaald in het nieuwe vierde lid van artikel 395b: de raad voor de kindbescherming die

laatstelijk voor het meerderjarig worden van het kind volgens artikel 239 Boek 1 BW bevoegd was. Deze raad kent de zaak, zodat het voor de hand ligt hem ook bevoegd te doen blijven.

Blijkens het nieuwe derde lid van artikel 395b dient de raad voor de kindbescherming de bedragen voor levensonderhoud en studie welke aan hem zijn uitgekeerd, aan het kind uit te betalen. De bepaling is ontleend aan artikel 240, tweede lid, Boek 1 BW; daarbij kon het voorschrift dat de raad dient toe te zien dat de onderhoudsbedragen overeenkomstig hun bestemming worden besteed vanzelfsprekend achterwege blijven.

In de hierbedoelde situatie, waar de raad voor de kindbescherming evenals gedurende de minderjarigheid het betaaladres voor de onderhoudsbijdrage blijft en als enige tot executeren bevoegd is, ligt het in de lijn en is het ook alleszins praktisch de raad bevoegd te maken om wijziging van het onderhoudsbedrag aan de rechter te verzoeken (zie het nieuwe vierde lid, tweede zin, van artikel 395b).

Het bedrag voor levensonderhoud en studie dient, evenals de alimentatie ten behoeve van een minderjarige, aan de raad voor de kindbescherming te worden betaald. Ingeval het om een onderhoudsbijdrage ten behoeve van een minderjarige gaat, betekent dit echter nog niet dat ook in feite de gelden uitsluitend aan de raad worden overgemaakt. Betaling door de onderhoudsplichtige ouder rechtstreeks aan de wettelijke vertegenwoordiger van het minderjarige kind, die de opvoeding en verzorging in feite bekostigt en verricht, komt in de praktijk wel degelijk en zelfs in vrij veel gevallen voor, zulks vanzelfsprekend met goedvinden van de raad voor de kindbescherming. Het voordeel van deze gang van zaken is, dat alleen dan wanneer dit ook werkelijk nodig is, aan de raad wordt betaald, terwijl, indien de onderhoudsplichtige aan zijn verplichtingen na verloop van tijd of niet volledig blijkt te voldoen, de raad ten name van wie de onderhoudstitel is gesteld, de inning terstond kan overnemen, en deze, zo nodig met toepassing van het vereenvoudigd loonbeslag van artikel 479g Rv. kan effectueren.

Het ligt voor de hand, dat na het intreden van de meerderjarigheid van het kind een zodanige praktijk kan en ook veelal zal worden voortgezet of alsnog ontstaat. De redactie van het eerste lid van artikel 395b verzet zich hiertegen niet, evenmin als de bepaling van artikel 408 Boek 1 BW hieraan in de weg blijkt te staan. Wel zou tussen de onderhoudsplichtige, de andere ouder en het kind zelf kunnen worden afgesproken, dat de bijdrage voortaan niet meer aan de wettelijke vertegenwoordiger tevens de verzorgende ouder, doch aan het kind zelf zal worden uitgekeerd.

Het bedrag, verschuldigd ter zake van levensonderhoud en studie van het meerderjarige kind van 18 jaar en ouder moet echter door de onderhoudsplichtige ouder alleen dan zonder meer aan de jongmeerderjarige worden betaald, indien deze aan de raad voor de kindbescherming te kennen heeft gegeven, van optreden van de raad terzake van de inning van de onderhoudsbijdrage volledig (en dus blijvend) af te zien. Ter bevordering van de duidelijkheid wordt wel als eis gesteld, dat de jongmeerderjarige zulks schriftelijk aan de raad voor de kindbescherming mededeelt. Het ligt voor de hand dat de raad voor de kindbescherming de onderhoudsplichtige ouder vervolgens ervan op de hoogte stelt dat de betaling voortaan rechtstreeks aan het kind dient plaats te vinden. In het hier bedoelde geval is de onderhoudsbijdrage voortaan aan het kind verschuldigd, hetwelk meebrengt dat – overeenkomstig de wens van de jongmeerderjarige – aan de bemoeienis van de raad voor de kindbescherming in deze definitief een eind komt. Dit betekent dat de onderhoudsgerechtigde jongmeerderjarige dan zelf de executie zo nodig ter hand dient te nemen of wijziging van het door de rechter vastgestelde bedrag dient te verzoeken.

Ook artikel VII van het wetsontwerp heeft wijziging ondergaan. In het nieuwe tweede lid van artikel VII wordt een voorziening gegeven voor de gevallen waarbij in overeenkomsten en uiterste wilsbeschikkingen de

uitoefening van enig recht of de nakoming van enige verplichting afhankelijk is gesteld zowel van het tijdstip waarop een persoon 21 jaar is geworden als van diens eerder meerderjarig worden. Zonder de voorziening van het tweede lid zou, omdat krachtens het eerste lid van artikel VII het oude artikel 233 Boek 1 BW in aanmerking moet worden genomen, het subsidiair in de overeenkomst of de uiterste wil aangehouden tijdstip van meerderjarigheid, ook de leeftijd van 21 jaar (of eerder huwelijk) betekenen.

Partijen of de testateur hebben echter uitdrukkelijk een eerder tijdstip dan dat van het bereiken van de 21-jarige leeftijd mede beslissend willen doen zijn. Zij kunnen dit ook hebben gedaan in de wetenschap dat de wettelijke leeftijd van meerderjarigheid zal worden verlaagd naar 18 jaar. Wij menen dan ook dat er voldoende reden is voor deze gevallen de regel te stellen dat het tijdstip waarop de meerderjarigheid wordt bereikt wordt bepaald door het nieuwe artikel 233 Boek 1 BW.

Zowel in het eerste als in het tweede lid van dit artikel gaat het onder andere om bepalingen in testamenten die vóór het in werking treden van deze wet zijn gemaakt. Aangezien in de praktijk testamenten niet vaak worden gewijzigd en zich de mogelijkheid kan voordoen dat een testament dat voor het in werking treden van de wet is gemaakt, niet meer kan worden gewijzigd omdat de testateur of testatrice de bekwaamheid daartoe heeft verloren, is het gewenst, anders dan in het eerste lid was bepaald, uit te gaan van het gemaakt hebben van het testament voor het in werking treden van deze wet in plaats van het overleden zijn voor het in werking treden van deze wet.

De minister van Justitie,
F. Korthals Altes

De staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
L. de Graaf